

En la dècada que va des de 1868 a 1878 trobem a Catalunya un gran nombre de publicacions. La majoria de les revistes i diaris pertanyen a una premsa festiva o de partit. Aquestes són les dues constants principals, encara que ja comencen a sortir revistes on es conrea la història, l'assaig, la prosa o el vers floral. Les principals publicacions (1) són: **La Renaixença** (1871), publicació quinzenal dirigida per Francesc Matheu, mantenidor dels Jocs Florals que formà part amb Mossèn Collell com a president de l'Acadèmia de la Llengua Catalana, i fou col·laborador de la **Revista de Gerona**. Aquesta revista succeeix el **Gay Saber** (1868) i **La Gramalle** (1870). **La Marsellesa** (1873); **La Rondalla** (1874); **Lo Rector de Valfogona** (1874); **L'Esquella de la Torratxa**, 2.ª època (1874); **La Llar** (1875); **La Gorra de Ccp** (1875); **La Bandera Catalana** (1875); **Lo Nunci** (1877); **En Banyeta** (1877) **La Campana de la unió** (1878);

La Revista de Gerona i el seu temps

La Veu de Montserrat (1878) dirigida per Jaume Collell (Vic, 1846-1932). Es seva aquella frase: «Cantem massa i parlem poc» relacionada amb l'excessiu ús de la poesia i l'abandó de la prosa. També l'any 1878 surt: **La Historia crítica (civil y eclesiàstica) de Catalunya** com a reacció de la **Historia de Catalunya** de Víctor Balaguer (1863). Així, doncs, la **Revista de Gerona** no és un esforç aïllat sinó que forma part d'un moviment de redreçament cultural i polític on la literatura i la política de l'època caminaran plegades i els col·laboradors ho seran també d'altres publicacions de Barcelona, de Vic, de Lleida o de les Illes. Pelai i Briz fundà el 1864 el **Calendari Català** amb la intenció d'unir en una acció tots els membres de la família de parla catalana.

Manuel Viñas a les primeres pàgines del 1.er volum de la **Revista de Gerona**, ens explica els seus propòsits de creació d'una nova revista, com a perllongació de les Activitats de l'Associació Literària i té plena consciència que Gi-

(1) Vegeu: «La presse catalane depuis 1641 jusqu'à 1937». Agrupació professional de periodistes. Barcelona 1937. Exposició de París.

«La premsa catalana del vuit-cents». Josep Maria Miguel i Verges. Edit. Barcino. Vol. I, 1937, pág. 12.

por Pep Vila

rona necessitava una publicació que recollís l'impuls divers i l'afany de culturalització que semblava sorgir.

Francisco M. Tubino (2) ens ofereix una visió de primera mà de l'època, ja que en fou testimoni presencial i en unes ratlles sobre Girona diu: «A partir de 1860, despertose en la ciudad insigne el amor a los estudios científicos y literarios y de una manera extraordinaria, produciendo sucesos que deponen, con elocuencia, en pro de la ilustración y patriotismo de sus hijos». Tubino ens parla també de l'establiment de l'Associació Literària de Girona i la celebració del 1.º certamen el 1872 amb treballs de Pellicer, Girbal, Bofarull, tots ells premiats.

Carles Rahola, al segon volum de la **Ciutat de Girona** (3) afegeix que la **Revista de Gerona**; «és un monument a la nostra cultura».

Al llibre **Girona i jo** (4), Miquel de Palol diu del seu pare: «Havia estat el més joveçà d'aquella generació que a la Cova de Can Vinyes redactava la memorable **Revista de Girona**, oïent i deixeble i amic d'homes com els Girbal, o els Pujol i Camps, com Xia, i com Botet i Sisó».

Els corrents de la crítica de l'època els podem qualificar de positivistes. No podem oblidar el ressò d'aquesta nova disciplina en treballs com els de Sabaté i Lladó que publica a la **Revista de Gerona** entre 1882 i 1883 als volums V i VII sobre una **biografía de D. Francisco Vicente García, Rector de Vallfogona y juicio crítico de sus obras completas**. Aquest treball és molt ben documentat i retreu aspectes metodològics i d'altres sobre l'obra del Rector molt interessants.

El catalanista rosellonès Faustí Prepraxt és autor d'un assaig sobre la llegenda pirinenca del Canigó. Aquest treball fou publicat per primera vegada a **La Renaxensa**, encara que no n'hem pogut trobar la referència. Tot parlant de Verdaguer i el Canigó diu: «Si lo que se dice por los ignorantes del catalán, que es una lengua casi muerta y poco a propósito para servir de

instrumento a una literatura, no fuese considerado ya coma un absurdo, invocariamos para toda refutación la obra de Verdaguer, el poema Canigó».

Un altre fenomen una mica més complex és el bilingüisme. D'una banda a la **Revista de Gerona** hi trobem representants del Romanticisme castellà: dues rimes de Gustavo Adolfo Bécquer, treballs de Juan Eugenio Harzembuch, de Ramón Mesonero Romanos, Zorilla, Echegaray.

També hi trobem un altre estol d'escriptors catalans que escriuen en castellà com a incorporació de Catalunya a la resta d'Espanya. Aquest és el cas de Pau Piferrer (1818-1848), devocionari de l'Alemanya romàntica i humanística i que publica a la **Revista de Gerona** un conte: **El castillo de Montsolíu**. Piferrer no creia oportú l'ús del català en el camp del pensament filosòfic i literari. Manuel de Montsolíu (5) diu que pel fet de morir tan jove no tingué temps de convertir-se com després va fer Milà i Fontanals.

Un altre cas és el de Vicente Venceslao Querol (1836-1889) que en publicar les «Rimas castellanas» va afegir-hi un apèndix de poesies en català.

En un dels darrers Jocs Florals de Barcelona en què ell participà digué. «Eix renaixement de les nostres lletres és lo signe de la nostra vitalitat».

Per a la **Revista de Gerona** aquesta febrada intel·lectual no ho és tot. El renaixement cultural gironí i català avançava. Els fermentes de catalanitat, l'ús d'un utilatge científic per a les descobertes de tipus històric i geogràfic en vistes al que nosaltres en diem posteritat són els treballs que encara tenen més valor; el conreu d'una poesia popular que fins a Verdaguer com ens diu Folguera (6): "una bona part de la poesia que es feia era una evocació entusiasta uns cops, elegíaca uns altres, de la història dels bells moments de Catalunya, i una efusió lírica davant l'idioma que renaixia", junt a l'adopció de la pròpia llengua com a eina de treball en són els principals fruits.

(2) Fco. M. Tubino. **Historia del Renacimiento literario...** Madrid, 1880, pàg. 43

(3) Carles Rahola, **La Ciutat de Girona**, Vol. II, pàg. 43.

(4) Miquel de Palol, **Girona i jo**, Pòrtic, Barcelona, 1972, pàg. 63.

(5) Manuel de Montoliu, **Manual d'història de la literatura catalana Moderna**, Barcelona, 1922, pàgina 132.

(6) Joaquim Folguera, les noves valors de la poesia catalana, **Antologia Catalana**, Edic. 62, Barcelona, 1976, pàg. 29.